

“องค์กรอิสระ”

ภายใต้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

การปรับปรุง กฎหมายการแข่งขันทางการค้า

ตามที่ “ร่าง” พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.... ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว และขณะนี้ อยู่ในกระบวนการการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ซึ่งกรมการค้าภายใน โดยสำนักส่งเสริมการค้าแข่งขันทางการค้าได้เร่งดำเนินการและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีผลบังคับใช้ภายในปี 2560 ที่ใกล้จะถึงนี้ อันจะมีผลทำให้ **สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล** ซึ่งเป็นหน่วยงานรูปแบบใหม่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำหน้าที่ในการควบคุม กำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าที่ต้องการให้มีความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อให้สอดคล้องและบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เหตุผล และความจำเป็น

เนื่องจากพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน อีกทั้งรูปแบบและพฤติกรรมประกอบการประกอบธุรกิจต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการกำกับดูแล อันส่งผลต่อความเชื่อมั่นด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้าของประเทศ อีกทั้ง การกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าในปัจจุบันเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นภายในกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จึงไม่มีความคล่องตัวและขาดความเป็นอิสระในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้า ทำให้การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจในห้วงที่ผ่านมามีไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเต็มที่

หลักการ ของ UNCTAD

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญชาดวเื่องนโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของ UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) ได้เผยแพร่ผลการวิจัยเรื่อง หลักการขององค์กรบังคับใช้กฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วย เสาหลัก 5 ด้าน คือ

ความเป็นอิสระ

- อิสระจากอิทธิพลของกลุ่มธุรกิจ และในกฎหมายต้องกำหนด อำนาจหน้าที่ และการแต่งตั้งกรรมการบริหารและเจ้าหน้าที่ การจัดสรรงบประมาณ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ

ความโปร่งใส

- จัดทำนโยบาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ หลักการในการตรากฎระเบียบในโอกาสการตัดสินใจ และขั้นตอนต่าง ๆ เป็นหลักฐานให้สาธารณะเข้าถึงได้ (public record) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความเชื่อมั่นในความชอบธรรมขององค์กร

ความรับผิดชอบ

- เผยแพร่กฎหมายการแข่งขันทางการค้าและสถานะทางกฎหมาย อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กร คำตัดสินคดี พร้อมด้วยเหตุผลประกอบ ตลอดจนการกำหนดให้ศาล หรือองค์กรซึ่งมีข้อควรพิจารณาการเมืองเป็นผู้พิจารณาก่อนคำตัดสินของคณะกรรมการ

อำนาจการบังคับใช้กฎหมาย

- นอกจากจะมีบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจอย่างชัดเจนแล้ว องค์กรบังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติตามได้อย่างหนึ่งเพื่อให้ตลาดกลับมาเป็นตลาดที่มีการแข่งขัน หรือลดยก หรือฟิวชอให้ตลาดมีคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือลดยก

ทรัพยากรที่เพียงพอ

- จำนวนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และงบประมาณที่เพียงพอต่อพันธกิจขององค์กร

ปัญหาองค์กรกำกับการแข่งขันของไทย ภายใต้ พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542

จากข้อมูลการศึกษาวิจัยโดย นักวิชาการ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หน่วยงานวิจัย เช่น TDRI รวมถึง ข้อมูลจากเวทีรับฟังความคิดเห็น ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กรกำกับการแข่งขันทางการค้าของไทยที่ผ่านเข้าไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

- ที่ผ่านมามีการแทรกแซงและครอบงำกระบวนการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนและนักวิชาการ โดยฝ่ายการเมือง
- โครงสร้างคณะกรรมการส่วนหนึ่งมาจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- กระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์และการวินิจฉัยของคณะกรรมการ สามารถถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเป็นการทำงานเฉพาะกิจ ทำให้ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่มีเนื่องจากมีงานประจำอยู่แล้ว
- มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร ทั้งในด้านงบประมาณ และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า
- ความรวดเร็วในการพิจารณาเรื่องร้องเรียน
- สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอยู่ภายใต้กรมการค้าภายใน ทำให้เกิดความทับซ้อนกัน ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย และการศึกษา

เมื่อองค์กรกำกับการแข่งขันทางการค้าเป็น **องค์กรอิสระ**

ตามหลักการขององค์กรอิสระเพื่อให้สามารถเป็น **"Smart Organization and Agents"** ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ อันมุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ และนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรกำกับการแข่งขันทางการค้าของไทยซึ่งจะจัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าฉบับใหม่ โดยมีปัจจัยการพิจารณาที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ได้แก่

อิสระด้านที่มาและการเข้าสู่อำนาจของคณะกรรมการ

โดยกฎหมายได้กำหนดให้มีกระบวนการสรรหาคณะกรรมการที่ชัดเจน โปร่งใส และมีการถ่วงดุลที่ไม่ให้เกิดการแทรกแซงหรือถูกบงการจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีความน่าเชื่อถือในความเป็นกลาง

อิสระด้านการกำหนดนโยบาย

จะต้องสามารถใช้อำนาจและมีอิสระในการกำหนดแนวทางหรือวิธีการที่จะทำหน้าที่ของตนเอง โดยมุ่งเน้นในการกำกับ ดูแล ให้มีการบังคับใช้กฎหมายตามหลักสากล เพื่อให้การประกอบธุรกิจ มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

อิสระด้านการงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรบุคคล

สามารถจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและจัดสรรรวมนโยบายได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ถูกแทรกแซง ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงไปใช้ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันได้ **ทั้งนี้ จะต้องมีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณเสนอต่อสำนักงบประมาณ อย่างสมเหตุสมผล** รวมทั้ง สามารถบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการแข่งขันทางการค้า เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือการปฏิบัติงาน ให้เป็นที่ยอมรับต่อผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนด้วย

มีสำนักงานที่เป็นอิสระ

หมายถึง การให้มีสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าที่มีฐานะเทียบเท่าระดับกรมโดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการ และมีเลขาธิการเป็นเลขาธิการคณะกรรมการ ซึ่งมีกระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้กำกับดูแล อีกชั้นหนึ่ง

คุณสมบัติเฉพาะ ของคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าภายใต้องค์กรอิสระ

ในบทบัญญัติตาม “ร่าง” พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. นอกจากการกำหนดคุณสมบัติทั่วไปของผู้สมัครเป็นกรรมการแข่งขันทางการค้าแล้ว ยังได้มีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและสร้างความน่าเชื่อถือว่าปลอดจากการครอบงำและไม่เป็นผูมีส่วนได้ส่วนเสียกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอันอาจทำให้ไม่เป็นไปตามหลักการขององค์กรอิสระ ซึ่งได้กำหนดแนวทางการสรรหาคณะกรรมการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะไว้ ดังนี้

- ไม่ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรธุรกิจ หรือเป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการในหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นที่เกินกว่าร้อยละห้า ของทุนทั้งหมดในบริษัทใด
- ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือ ที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินธุรกิจ
- ห้ามมิให้ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการบริหารหรือจัดการในธุรกิจภาคเอกชนที่อยู่ภายใต้การบังคับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า มาเป็นกรรมการ เว้นแต่จะได้พ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

FAIR TRADE

ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีองค์กรกำกับการแข่งขันทางการค้าที่เป็นอิสระ

เมื่อองค์กรกำกับการแข่งขันทางการค้ามีความเป็นอิสระทั้งในด้านที่มาคณะกรรมการ กระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียน และระบบการบริหารจัดการ ที่ปราศจากการแทรกแซงย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย และเกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวม ได้แก่

ภาพรวมเศรษฐกิจ

- เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการ ส่งผลต่อบรรยากาศการค้าการลงทุนที่ดี และเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ตามนโยบาย Thailand 4.0
- มาตรฐานการกำกับดูแลด้านการแข่งขันทางการค้าที่เป็นไปตามหลักสากล

ประชาชนในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจ

- เพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการธุรกิจทุกระดับ
- พลิกดันให้ผู้ประกอบการธุรกิจเพิ่มขีดความสามารถของตนเองอยู่เสมอ
- เตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศให้สามารถแข่งขันในตลาดระดับสากล

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

Fan Page

Line@

Website

บรรณาธิการ	: นายวัฒนศักดิ์ เสือเอี่ยม	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า
ตรวจปรับปรุงโดย	: นางอร่ามศรี รุณรัตน์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาและส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า
เรียบเรียงโดย	: นางพรรณพร พงษ์สามารถ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ